

INTERWENCJE BANKU CENTRALNEGO NA RYNKU PIENIĘŻNYM

Tezy

- Bank centralny wpływa na krótkoterminowe stopy procentowe
- Wpływ na stopy krótkoterminowe poprzez triadę instrumentów
- Stopy długoterminowe kształtowane przez oczekiwania

Teorie krzywej dochodowości

- Teoria oczekiwań – stopy długie to oczekiwane stopy krótkie w przyszłości
- Teoria preferencji płynności – wpływ premii za ryzyko na stopy długie – finansowanie obligacji przez krótkoterm. depozyty (których oproc. może rosnać)
- Teoria preferowanych habitatów

Wpływ banku centralnego na krótkoterminowe stopy procentowe

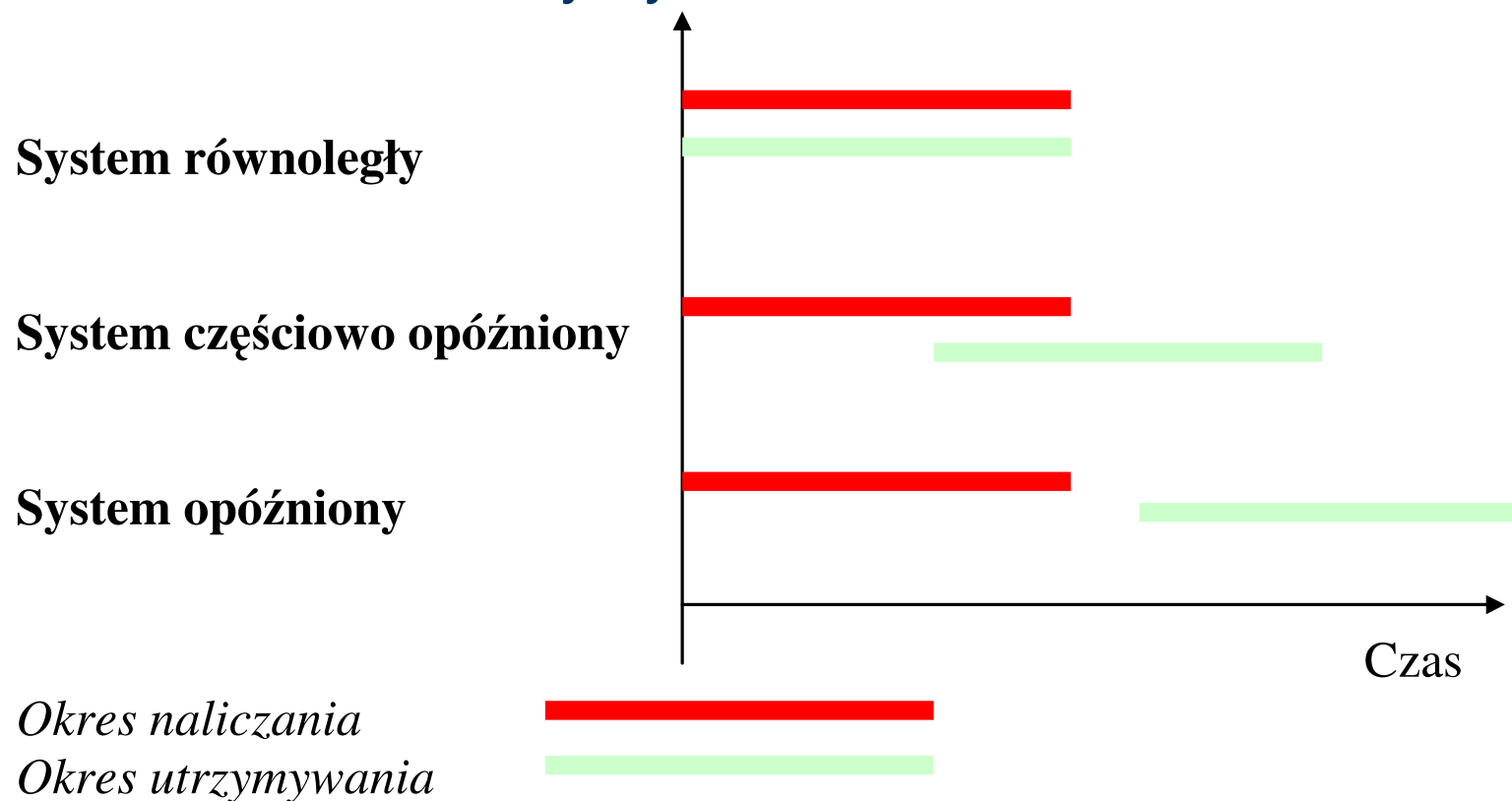
- OPERACJE OTWARTEGO RYNKU - wyznaczanie poziomu krótkoterminowych stóp procentowych
- OPERACJE DEPOZYTOWO-KREDYTOWE - wyznaczanie korytarza wahań
- REZERWA OBOWIĄZKOWA - generowanie obrotów na rynku międzybankowym

Funkcje rezerwy obowiązkowej

- Zabezpieczenie interesów deponentów
- Funkcja fiskalna (seignorage income)
- Wpływ na wysokość mnożnika kreacji pieniądza (zmiana pieniądza rezerwowego)
- Funkcje dodatkowe (bufor absorbujący zmiany „krótkich” stóp proc., czynnik wpływający na płynność systemu)

Cechy charakteryzujące system rezerwy obowiązkowej (1)

- Stosunek okresu utrzymywania do okresu naliczania

Cechy charakteryzujące system rezerwy obowiązkowej (2)

- Sposób utrzymywania rezerwy
  1. Na bazie dziennej
  2. Średnio w okresie rezerwowym

Cechy charakteryzujące system rezerwy obowiązkowej (3)

- Dochody ze środków utrzymywanych z tytułu rezerwy
  1. Rezerwa nieoprocentowana
  2. Rezerwa oprocentowana

Dylematy związane z rezerwą obowiązkową

- System opóźniony czy częściowo opóźniony
- Długość okresu rezerwowego
- Sankcje za niewywiązanie się z obowiązku utrzymania rezerwy
- Wolna gotówka wliczana do rezerwy
- Oprocentowanie

Kierunki ewolucji rezerwy obowiązkowej

- Zmniejszanie obciążenia banków tym parapodatkowym instrumentem - obniżanie stopy nawet do zera
- Upraszczenie systemów rezerwy obowiązkowej
- Ujednolicanie stóp rezerwy i nieróżnicowanie podmiotów ją odprowadzających

Rezerwa obowiązkowa w Polsce

- 3% od wszystkich rodzajów depozytów
- system opóźniony
- okres utrzymywania zbliżony do 1 miesiąca
- rezerwa utrzymywana w sposób uśredniony

Rezerwa obowiązkowa w EBC

- Stopy rezerwy - 2%, 0%
- system opóźniony
- okres utrzymywania - 1 miesiąc
- rezerwa utrzymywana w sposób uśredniony

OPERACJE OTWARTEGO RYNKU

- Od połowy lat 80. zyskiwały znaczenie w instrumentarium banków centralnych
- Rozwój związany z liberalizacją przepływów kapitałowych
- Dziś główny instrument wpływania na płynność banków komercyjnych

Rodzaje operacji otwartego rynku

- Transakcje bezwarunkowej sprzedaży/ zakupu papieru wartościowego
- Transakcje warunkowej sprzedaży/ zakupu papieru wartościowego
- Emisja własnych papierów dłużnych banku centralnego
- Swap walutowy

Operacja warunkowa

- Wymiana papieru wart. na pieniądź
- Wymiana pieniądza na papier wartościowy

Bank komerc.

NBP

Motywy stosowania operacji warunkowych

- Transakcje te nie wymagają tak płynnego i rozwiniętego rynku papierów wartościowych, jak w przypadku operacji bezwarunkowych
- Transakcje „odwracalne”
- Dobry efekt sygnalizacyjny przy braku wpływu na przychodowość papierów wartościowych

Planowanie operacji otwartego rynku

AKTYWA

Aktywa zagr. netto
Kredyt netto dla budżetu
Kredyt netto dla sektora bankowego
Pozostałe pozycje netto

PASYWA

Gotówka w obiegu
Rachunki banków
Bony pieniężne

Interwencja przeciwko aprecjacji złotego

AKTYWA

- ↗ Aktywa zagr. netto
- Kredyt netto dla sektora bankowego
- Pozostałe pozycje netto

PASYWA

- Gotówka w obiegu
- Rachunki banków
- Rachunek budżetu
- Bony pieniężne ↗

Interwencja przeciwko deprecjacji złotego

AKTYWA	PASYWA
 Aktywa zagr. netto	Gotówka w obiegu
Kredyt netto dla sektora bankowego	Rachunki banków
Pozostałe pozycje netto	Rachunek budżetu
	Bony pieniężne

Operacje otwartego rynku w Polsce

- 1990 - pierwsza emisja bonów pieniężnych
- 1991 - NBP nie chce stwarzać konkurencji bonom skarbowym i wycofuje się z emisji bonów pieniężnych
- 1993 - pierwsze operacje warunkowe (rozwój rynku lokat międzybankankowych)
- 1995 - ostatnia operacja „zasilająca”
- 2008 – wznowienie operacji „zasilających”

Operacje otwartego rynku w Polsce – przed zawirowaniami

- Podstawowe operacje absorbujące - co tydzień (piątek), 1-tyg. zapadalność, stała stopa
- Operacje „dostrajające”: emisja bonów pieniężnych z terminem zapadalności od 1 do 7 dni, zasilające w drodze zakupu od banków SPW na 1 do 7 dni ("repo"), przedterminowy wykup bonów pieniężnych NBP.
- strukturalne

OPERACJE DEPOZYTOWO-KREDYTOWE (1)

- Początkowo operacje kredytowe banku centralnego pełniły kluczowe role w dostarczaniu płynności systemowi bankowemu
- W latach 80. zaczęły być wypierane przez operacje warunkowe - rozwój operacji otwartego rynku
- Zaczęły jednak pełnić rolę sufitu (podłogą pozostawały operacje otwartego rynku)

OPERACJE DEPOZYTOWO-KREDYTOWE (2)

- Wprowadzenie do użytku operacji depozytowych banku centralnego
- Ograniczenie od dołu wahań krótkoterminowych stóp proc. - podłoga
- Nowy korytarz wahań

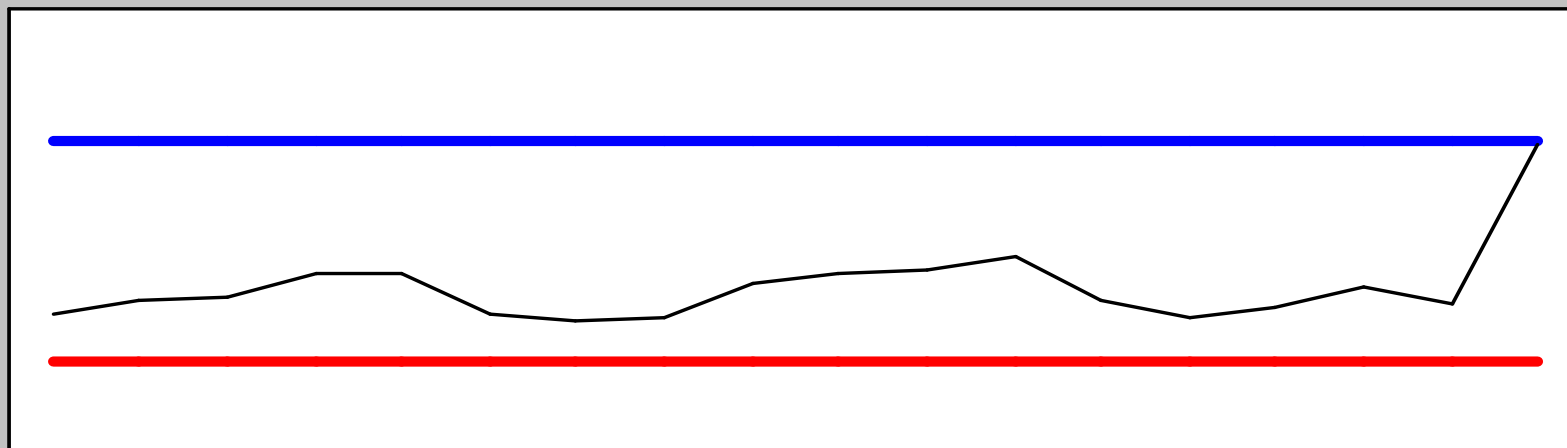
Standing facilities w praktyce

- Sufit to krańcowy koszt pozyskania pieniądza
- Podłoga to minimalna przychodowość lokat na rynku międzybankowym
- Sufit może zostać „przebity”, podłoga nie
- Stopień wykorzystania zależy od systemu rezerwy obowiązkowej

Wahania stóp procentowych w uśrednionym systemie rezerwowym

wahania stóp procentowych - system uśredniony

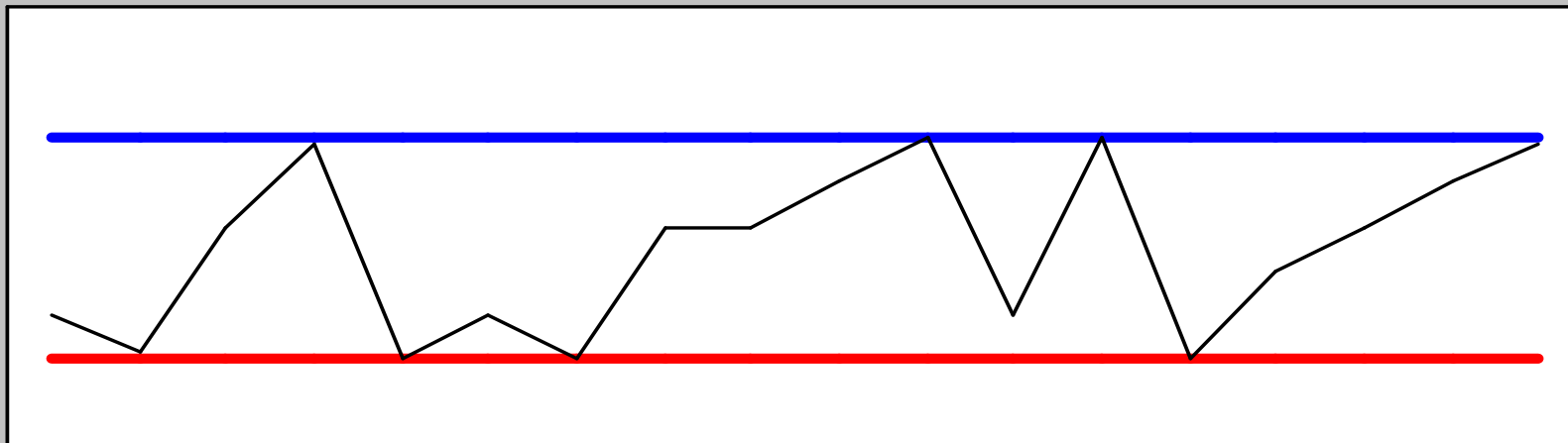
— stopa lombardow a

— stopa depozytow a

— stopa krótkoterm. rynku międzybank.

Wahania stóp procentowych w nieuśrednionym systemie rezerwowym

wahania stóp procentowych - system nieuśredniony

— stopa lombardow a

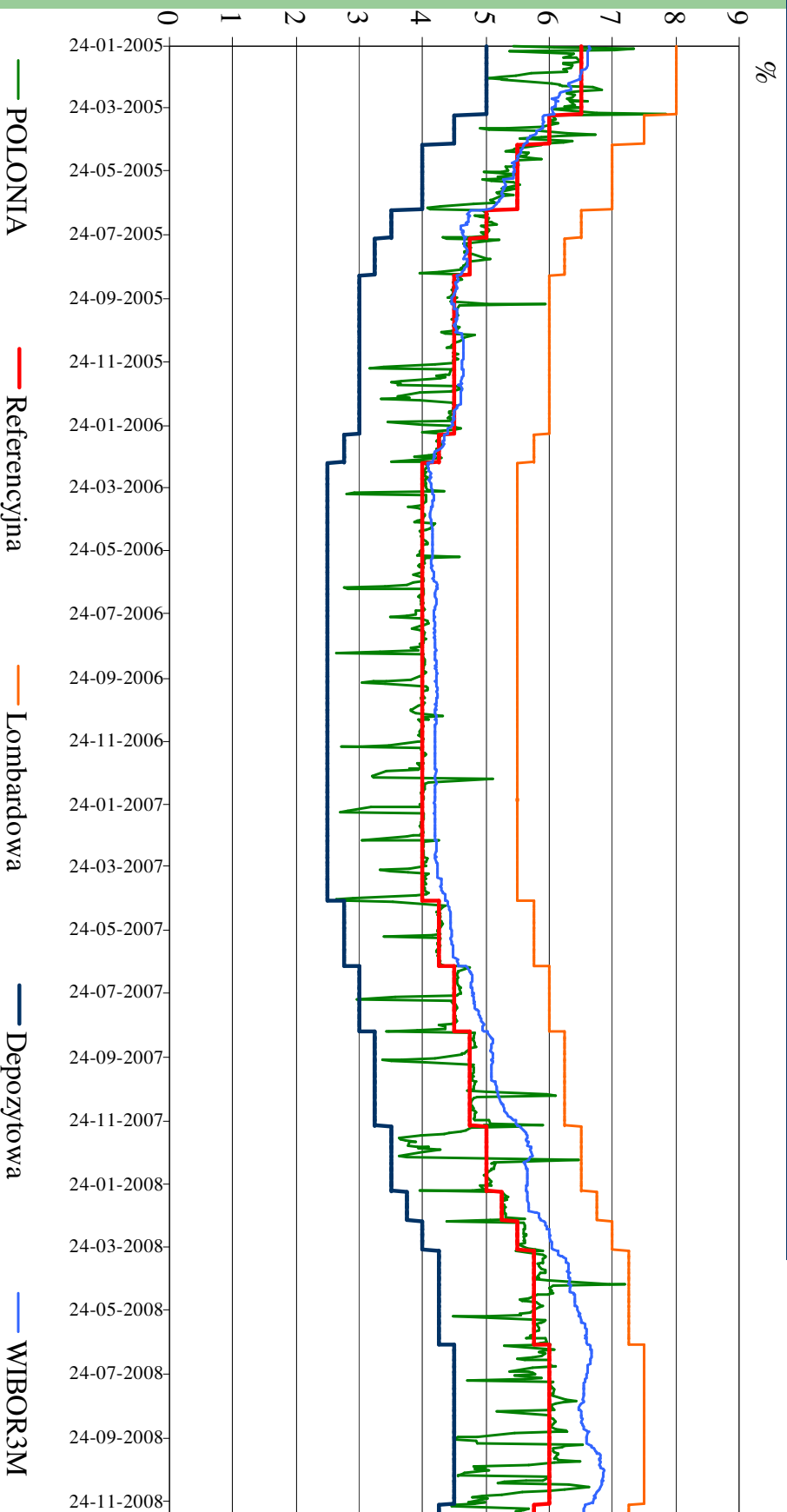
— stopa depozytow a

— stopa krótkoterm. rynku międzybank.

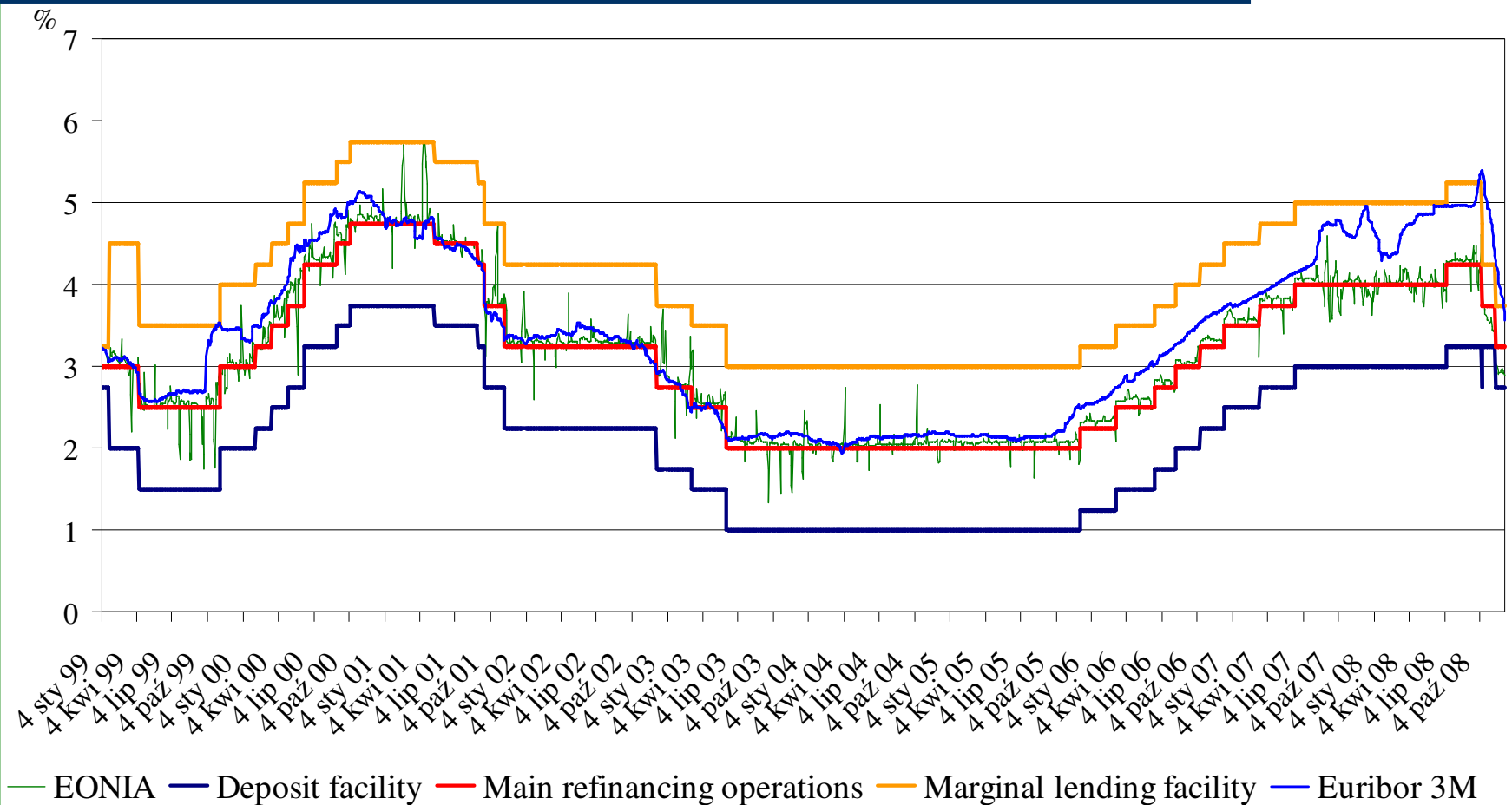
Implikacje wprowadzenia operacji depozytowo-pożyczkowych

- Stworzenie korytarza wahań krótkoterminowych stóp procentowych
- Sterowanie stopą O/N
- Pozostawienia siłom rynkowym kształtowania krzywej dochodowości

Wahania stóp procentowych w Polsce

Korytarz wahań stóp procentowych w strefie euro

Konsekwencje zawirowań

- Obawa przed zawieraniem transakcji międzybankowych
- Ucieczka do bezpiecznych papierów skarbowych
- Ograniczanie akcji kredytowej